СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 95. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 24 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 95. Jersey City, N. J., Wednesday, April 24, 1935. THREE CENTS

ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ БОРОТЬБА МІЖ УРЯДОМ І ЙОГО КРИТИКАМИ

ВАШИНҐТОН. — Цілий ряд фактів показує недвозначно на сильне загострення боротьби за політику федерального уряду коло відбудови краю.

Сенатор Лонґ виступив у сенаті перед повними галеріями з завзятою критикою президента Рузвелта, секретаря Ікеса, головного запомогового адміністратора Гопкинса та їх прихильників за те, що федеральний уряд не хоче дати дальшої запомоги стейтови Луїзіяні.

Секретар стейту Ікес говорив у Ню Йорку на бенкеті новинкарської агенції „Асошіейтид Прес" у готелю Волдорф-Асторія за безпощадно критикував сенатора Лонґа, о. Коклина й Тавнсенда. Він називав програму о. Коклина поезією, говорив про Лонґа як про „кручений мозок", а плян Тавнсенда називав пустою фантазією. Він висмівав закид, який часто підносять вороги уряду, що нібито „Найра" нищить свободу слова й преси.

З нагоди заложення угольного каменя під новий почтовий будинок у місті Гейвестро, Ню Йорк, виступив з промовою про політику уряду головний почтмайстер Джеймс Фарлі. Він розправлявся з тими критиками уряду, що виступають проти реформ президента Рузвелта, називаючи їх соціялістичними. Він називав цих ворогів знахорами та показував, що вони властиво обороняють привілеї багатіїв.

Тимчасом у конгресі напруження між противними течіями трохи ослабло через те, що урядова партія, осягнувши оноді таку визначну побіду в справі закона про суспільне забезпечення, не бачить уже потреби душити силою всяку опозицію. Вона думає пускати опозицію висказуватися свобідно, а тільки її переголосовувати.

ВИКІНЧУЮТЬ ПЛЯНИ НОВИХ РОБІТ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд уже викінчує пляни про видання 4 міліярдів долярів на нові роботи. З Білого Дому подають, що нові пляни будуть подані до публичного відома протягом тижня.

Ходять чутки, що „цивільні консерваційні корпуси" мають мати 2,916 таборів та мають наймати разом 600,000 людей. До самої боротьби з забиранням ґрунту водою має уряд наняти 116,000 робітників.

ЛІТАК ВЕРТАЄТЬСЯ ПОНАД ТИХИМ ОКЕАНОМ.

ГОНОЛЮЛЮ. — Великий літак „Пан Америкен Клипер", що перелетів з Каліфорнії до Гонолюлю, відкриваючи торговельну повітряну лінію, вже вилетів з поворотом до Каліфорнії.

19-тоновий літак піднявся в повітря з легкістю птиці. По трох годинах лету бачили його кораблі 405 миль від порту.

ЛІТАК СТРАТИВ МОТОР І ОСІВ ЩАСЛИВО.

ВАШИНҐТОН. — Звідсіля виїхав у неділю в ночі в дорогу на захід літак підприємства „Сентрел Ерлайнс". Мав він на собі три мотори, 6 пасажирів, пільота, Дж. „Слима" Кармейкела, та заступника, Тейлора.

Коли літак летів десь над містом Генкоком, у стейті Меріленд, щось неначе стрілило в моторі, а вслід за тим один з моторів зірвався з літака й полетів на землю, збиваючи по дорозі одно з коліс, потрібних до осідання літака. Два інші мотори на хвилю трошки попсувались, але потім стали знову добре працювати. На літаку погасли всі світла. Летун бачив, що катастрофа без світла в темряві неминуча. Тому він завернув літак назад до Вашингтону, знаючи, що там на військовім летничім полі він міг надіятися найти освітлене поле до осідання.

Товариш пільота заспокоїв пасажирів, щоб не боялися, та оглянув їх легкопади, а потім післав радіову депешу до летничого поля армії у Вашингтоні про подію. Командант стації приказав освітити поле. За якийсь час літак надлетів щасливо над поле. Та й тут його клопіт ще не скінчився, бо летун мусів так керувати літаком, щоб не розбити літака, котрий не мав одного колеса. Треба було великої зручности, щоб звільнити скорість лету літака до крайньої можливости, а коли одно колесо нарешті стануло на землю, треба було обертати літак колом, поки він не стане.

Кармайкел доконав усе те з незвичайною вправою. Він зараз перебрав трох своїх пасажирів на інший літак і полетів з ними до Дітройту. Тимчасом сотні пасажирів почали добиватися для нього відзначення конгресовою медалею за геройську поведінку в обличу смерти й за ратування пасажирів.

ЖДЕМО НА НЕГАЙНЕ ВИПОВНЕННЯ КВЕСТІОНАРІВ ДЛЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА. ПРОСИМО ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ ПОЛАГОДИТИ ЦЮ СПРАВУ НАЙДАЛІ ДО КІНЦЯ КВІТНЯ.

ЗНОВУ ПРОПАВ МЕШКАНЕЦЬ ВАРШАВИ.

Варшавська поліція дістала вістку, що знову пропав — цей раз уже пятий зверги чоловік у Варшаві — 45-літній фотограф Станислав Равіцький. Равіцький перед кількома днями вийшов з дому і всякий слід за ним загинув.

ЗА ФАЛЬШИВИЙ СПІВ.

В околиці Сан-Етієну (Франція) Циган Балан убив члена свого табору, Рено, за те, що вбитий фальшиво співав. У бійці, що потім зчинилася, кілька Циганів були ранені.

БИТТЯ ШИБ З ПРИВОДУ ІМЯНИН МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

В Радехові 18 .березня коло год. 11.30 в ночі вибито камінням у Народнім Домі сім великих шиб вартости коло 54 зл. В реальности цій міститься постерунок поліції, одначе биття шиб він не завважив, а про сам факт довідався щойно від адміністратора реальности. Назвища виновників невідомі. Є здогад, що шиби вибито тому, що на них не булоналіпок, якими Поляки декорували свої вікна.

ЗАМІНЯВ ВОДУ НА НАФТУ.

Заступник фірми „Стендард Ноель" у Стшельні в Познанщині, Ю. Глушек, продавав коло 200 тисяч літрів нафти річно. Тому, що останніми часами не виплачував належности за продану нафту, прибула контрольна комісія, щоби провірити стан запасу. Як тільки про приїзд комісії довідався Глушек, велів влити до цистерни з малою скількістю нафти коло півтори тисячі літрів води. Тому, що нафта пливала зверху, штука вдалася. Опісля Глушек воду відлив і продавав нафту дальше. Та про обман довідалася фірма, перевела ревізію книг і виявила брак около 3,000 злотих. Окружний суд засудив Глушка на рік вязниці з припиненням на три роки під умовою, що засуджений зверне фірмі втрати.

ЖЕРТВИ МАНЯКА.

Лондонська поліція шукає вже кілька днів, покищо безуспішно, маняка, що, користаючи з темінї в кінематографах, впорскує сусідкам якусь наркотичну рідину, здається, з примішкою опія. Одна з потерпівших, молода дівчина, міс Ульрих, сказала журналістам: „Я пішла вечором до кіна. Всю увагу звернула я на фільму, коли нараз щось вкололо мене в праву руку і я відчула гострий біль. Але про це я забула скоро. Аж коли вернулася домів, я стратила свідомість і впала на землю. За хвилину я прийшла до себе та закликала лікаря. Лікар знайшов ранку від проколення на моїй правій руці й заявив, що мені впорскнули наркотик". — Поліція розіслала по всіх кінематографах відповідну осторогу. Вона певна, що ті впорскнення є ділом маняка.

АРАБСЬКА КНИЖКА ПРО ҐІТЛЕРА.

В Каїро появилася книжка Ахмеда Алесдатія п. н. „Ґітлер" по арабськи. Автор переповідає подрібно життєпис Гітлера і ставиться прихильно до справи расизму. Гітлеризм повинен передістатися, на думку автора, на єгипетський ґрунт. Нещастям Єгипту вважає автор Ротшильдів, що спричинили упадок єгипетської фінансової сили.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ ЗМІНИ ПОЛЬСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

Загальні Збори Професійного Союза польських письменників у Кракові, що обєднує 90 польських письменників з краківського й шлеського воєвідства, ухвалили у звязку з дискусією про зміну польського правопису резолюцію з висловом „глибокого занепокоєння та остраху, що задалеко йдуча реформа правопису у великій мірі змінилаб, без достаточної потреби, графічний вигляд культурної праці ряду поколінь, а рівночасно вчинилаб труднішим для майбутніх поколінь духовий звязок з осягами літературної творчости минулих літ".

Особливо схвилювався Професійний Союз польських письменників такими намаганими змінами: 1) усунення „о" з черткою в таких словах, як „ружа"; 2) усунення „рз" в таких словах, як „жека"; 3) заступлення „рз" буквою „ш" в таких словах, як „тржеба" й 4) скасування „х" та заступлення його буквою „г".

ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ПРИ ВІЙСЬКУ.

У Вільні засуджено поручника Евг. Вашкевича за спроневірення 100,000 зл. полкових грошей на 6 літ визниці, видалення з війська і втрату громадянських прав на 5 літ.

ШЕВЧЕНКІЯНА.

„Вісті" сповіщають, що Всеукраїнський Інститут Шевченкознавства придбав і виготовив до видання низку незнаних чи малознаних документів самого Шевченка та про Шевченка. Особливе значіння має лист Шевченка до Забитковського, що ілюструє відношення поета до царського режиму по повороті з заслання. Лист цей знайшли в Тифлісі. Інститут дістав ще спомини Сердюка, в яких згадується, як у 1859 р. діти кріпаків, у тім числі і сам Сердюк, зустріли поета в селі Молихи на Лубенщині. Знайдено ще кілька оригінальних малюнків Шенченка, в тім числі: „Діти кн. Репніна", „І. Ф. Блерберг" (дружина квартирмайстра оренбурської військової округи), „Портрет незнайомої". Шість образів придбано від московського музею мистецтв, у тім числі „У циганки" і „Портрет Гоголя", що ще ніде не репродуковані. Від уральського музею придбано незнаний іще портрет Савіча кисти Шевченка.

ТЕЛЕФОНІЧНА РОЗМОВА НА ВІДДАЛЬ 9,000 КМ.

У Берліні відбулось отворення іскрово-телефонічної комунікації між Берліном і Токіом. Відбулася низка розмов. Між іншими мін. д-р Гебельс мав розмову з редактором японського денника „Ніс-кі-ніскі". — Гітлерівський „Фелькішер Беобахтер" містить опис розмови телефоном на віддаль 9,000 км. зі своїм кореспондентом у Токіо. — Гальо! Гальо! Тут Берлін, редакція „Фелькішер Беобахтер", при телефоні Ліпке. — Відповідь звучала: — Гальо, Гальо! Тут Токіо, готель Мампеї, при телефоні кн. Урах, кореспондент „Фелькішер Беобахтеру" в Токіо. — Чи чуєте добре? — Знаменито. — Котра у вас година? — В Токіо тепер 5:25 пополудні. — У нас у Берліні 9:34 рано. — Крім цеї розмови говорено іще телефонічно Розенберг з Кабаямою, шефом японських націоналістів.

НОВА ПРОФЕСІЯ.

У Парижі повстала нова професія. Один із безробітних почав обходити доми аристократів і менше багатих громадян з пропозицією, що буде ходити на прохід з собаками. За годину бере він скромно 2 франки і часто заробляє денно 20 франків. При цьому користає зі здорового проходу.

ПІШЛИ НА ЗАСЛАННЯ 1,074 ГОРОЖАНИ.

Останніми днями арештували в Ленінграді та заслали в східні округи СССР 1,074 горожан за нарушення приписів про місце замешкання й закону про пашпортову систему. Заслані це бувші аристократи, бувші вищі царські службовці, великі капіталісти, бувші великі земельні власники, жандарми та поліцаї. Деякі з засланих відповідали перед судом за протидержавну діяльність у хосен чужих держав.

ТАНЦЮРИСТ І ШВЕДКА.

Молода Шведка Ядвіґа Андерзон, що приїхала „розірватися" до Парижа, впала жертвою незвичайного злочину. Дві години Ядвіґа Андерзон танцювала з елеґантно одітим і веселим молодим чоловіком в дансинґу на Елізейських Полях. Танцюрист так подобався Шведці, що вона запросила його до себе на другий день у гості. Новий знайомий прийшов в означену годину. В коробці на столі чужинки лежали дорогоцінности. Вправний погляд гостя оцінив їх якстій: „Трохи більше як 200,000 франків". Молодець накинув на лице Шведки платочок з хльороформом, схопив дорогоцінности і пропав. Ядвіґа Андерзон не знає нічого більше сказати про свого гостя, як тільки те, що бандит має 25—30 літ, брунет, гарно вбраний, у ясному капелюсі. Та віднайти бандита по таких признаках трудно.

НАРАХОВАНО 3,152 ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСНОЇ КАТАСТРОФИ

ТОКІО (Японія). — З острова Формози, навіщеного землетрусом, надходять щораз сумніші відомости. Вправді уряд повів відразу дуже енерґійну допомогову акцію, яку спомагає ціле населення, але вона йде пиняво. Дороги понищені, залізнича комунікація в багатьох місцях цілковито перервана, як теж телефонічна чи телеграфічна. В дальші, головно гористі околиці, можна посилати вісти тільки при помочі військових голубів. Найбільше терплять люди зі справи. Наслідком землетрусу зістали знищені водопроводи, як теж завалені жерела, звідки населення діставало воду. Сонце пражить, а води нема. Люди слабнуть, а то й божеволіють. Язики попухли, а вираз лиця в людей страшний. Дуже сумний образ представляють китайські домовини, що стоять довгими рядами побіч себе і ждуть на похорон. Це домовини Китайців, що відповідно до звичаю, ще за життя на них подбали. До тих домовин тепер по катастрофі повкладали їх власників. Досі начислено 3,152 людей убитих. Ранених є 10,406 осіб. Є теж 15,448 домів цілком знищених, а 14,697 ушкоджених. Матеріяльну шкоду обчислюють на 10 міліонів єн. Всі урядовці острова відступили зі своїх пладень від 1 до 5 процентів на допомогу потерпілим від землетрусу. За ними пішли й урядовці, що є на державній службі в Токіо.

ЗДЕРЖАВ ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРЕВОРОТ.

СОФІЯ (Болгарія). — Король Борис став несподівано диктатором Болгарії. Тим він уратував в останній хвилі край від ворохобні вищих офіцирів і військового перевороту, який плянували офіцири, що не хотіли погодитися з тим, щоб управа краю була в цивільних руках. А король був рішений надати краєви цивільну й конституційну управу. Король запросив офіцирів, що плянували переворот, до своєї палати і тут казав їх арештувати. Не довіряючи щодо цього навіть армії, призначив до арештування молодих військових кадетів. Їх візвано до королівської палати і при їх помочі переведено арешт офіцирів і обсаду важних державних будинків. Населення, як про це довідалося, приняло ці вісти з радістю.

СОВЕТИ ДЕРЖАТЬ БАГАТО ВІЙСЬКА НА ДАЛЕКІМ СХОДІ.

ҐСІНКІНҐ (Манчуко). — Ґенерал Мінамі, командант японської армії в Манчуку й амбасадор до Манчука, подав американському кореспондентови деякі інформації про японсько-советські відносини. Він заявив, що Японія не хоче війни з Советами, але ця війна висить у повітрі, бо Совети держать на границі 200,000 жовнірів. Вони теж фортифікують пограниче. А Японія бажалаб собі, щоб між Советами і нею були такі граничні відносини, які є між Канадою і Злученими Державами. Японія і Манчуко держать на пограничу шесту частину тої військової сили, яку держать Совети, бо хочуть тим задемострувати, що не бажають собі війни.

НАТИСКАЮТЬ НА ЛИТВУ.

ЛОНДОН.—Вже третю ноту висилають Литві в справі допущення Німців до управи Мемелю. Ноти підписані Великою Британією, Францією й Італією.

БОЯТЬСЯ З ҐІТЛЕРОМ ГОВОРИТИ.

ПАРИЖ. — Французький уряд не хоче прямо говорити з Ґітлером на власну руку, щоб тим чином не розбити союза з Англією й Італією, про що саме Ґітлерови йде.

ПЕВНІ ЗГОДИ.

МОСКВА. — Літвінов повернувся з закордону всміхнений, хоч не довів ще до заключення військового союза з Францією. Та Совети переконані, що до цього союза прийде цілком певно.

ЗАСУДЖУЮТЬ ПОВСТАНЦІВ НА СМЕРТЬ.

АТЕНИ (Греція). — Військовий суд засудив на кару смерти двох ґенералів, Папуляса і Кіміса, за те, що стояли по стороні Венізельоса. В Сальоніках засуджено 10 вищих офіцирів теж на смерть, але всі вони втекли до Болгарії.

НАГОРОДИ ЗА ВІНЧАННЯ.

РИМ. — У Великодний Понеділок подружилися в Римі й околицях 4,412 молодих хлопців і дівчат і дістали в дарунку по 500 лір, які призначила фашистівська партія для тих що поберуться цього дня. Партія призначила нагороди на те, щоб збільшити число подруж в Італії.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ПРИ ФОТОГРАФУВАННЮ.

ЛОНДОН. — Майор Роберт Гемфіл стояв на скалі над морем і хотів зняти фотографічну знимку з гнізда орла, але поховзнувся, втратив рівновагу, захитався і впав у море та згинув у морських филях. Його ратувала жінка, але теж поховзнулася, полетіла вниз, потовклась і померла зараз у шпиталі. А свідком цеї трагедії був їх 15-літній синок.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА СТАРЕ КОПИТО

Ми віримо, що наша іміґрація в Америці відграває поважну ролю в охороні чести українського імени й у змаганнях українського народу до волі. Беручи під увагу невелику скількість нашої іміґрації, її донедавна слабі інтелектуальні засоби, а й невеликі матеріяльні, вона таки може похвалитися поважним вкладом у наше українське життя. Щобільше: вона може і повинна ще далеко більше зробити для української справи, якщо буде самостійно думати і творити. Те останнє відноситься теж і до старокраєвої політики.

Покищо відносини в Америці є такі, що маємо ще більшість таких людей, що таки щиро цікавляться рідним краєм. Є ще між нами дуже багато активних людей, що таки хочуть знати, що діється в краю, який там є політичний провід і до чого він змагає. Тому вже з того боку приходиться нам раз-у-раз забирати слово про політику старого краю. І, річ ясна, висказувати щодо цього нашу думку. Це наш обовязок так робити, і-то обовязок в першу чергу супроти наших власних читачів і нашого громадянства в Америці, а далі й супроти нашого краю і цього народнього ідеалу, для якого здійснення працюємо. Виконуючи цей обовязок, ми змушені нераз ставати в багатьох політичних справах на іншім становищі від цього, на якім стоять наші офіційні чинники в краю. І тому в своїм часі ми таврували радянофільські потягнення деякої нашої преси чи деяких діячів у краю, а далі угоди ухили, а тепер видвигали невідповідний спосіб боротьби з революційним наставленням певної частини нашого громадянства, чи шкідливість вірнопідданських заяв у варшавськім соймі, за які ще доводиться послам діставати поличник від польського міністра.

І булоб добре, щоб у краю знали про ті наші думки. Та так не є, бо те все передається постійним американсько-українським кореспондентом „Діла" цілковито в неправдивім світлі. Бо не подається наших арґументів, а тільки те, що тут в Америці виписують страшні річи на „провід у краю", називаючи „хрунями" найрозумніших і найчесніших людей, сіль нашого народу. Уболіваючи над тим, береться цей провід там у краю в оборону. Питаємо: кому є з такої роботи яка користь? Для краєвих провідників це те, що для вмерлого кадило. А для народної справи є шкода, бо до краю пускається невірні інформації. Ота робота, на яку ми вже від років звертали увагу, вважаючи її наскрізь шкідливою, далі продовжується. Далі вперто змагається до цього, щоб ми з Америки піддержували політично наївну тактику супроти Польщі в такий самий спосіб, як уже з Америки піддержувалося давніше наївну австрійсько-українську політику підчас світової війни. А чейже за ту наївність і політичну короткозорість ми вже здорово заплатили. Чи не досить цього?

О. С.

НА РОЗДОРОЖІ

Це вже не є в краю для нікого тайною, що табор УНДО і табор радикалів є в стані розкладу. Кепську прислугу зробив би своєму народови той, хто старався довше той факт укривати. Упадок престіжу, упадок впливів, і то не тільки матеріяльних, але й моральних.

Що спричинило це? Політика, яка не вміла нічого передбачити... „Міродатні чинники" давно звертали до УНДО: Закиньте політику неґації, перейдіть до політики „конструктивної", „органічної", погодіться з доконаними фактами, а тоді будемо говорити з вами: **do ut des.** (Даю, щоб ти дав).

І політики з УНДО застосувалися до тих жадань. Хоч мали перед очима живий приклад, до чого така тактика веде: приклад Волині, де все є зетатизоване, де нема ніяких українських орґанізацій — ні просвітних, ні економічних, ні політичних. Там, яко компензату, позволяли лише, щоб хоч трошки себе перед рідною масою сальвувати, бавитися в „будування держави української за Збручем", позволяли говорити „великих слів велику силу" на тему... Аж недавно в останніх днях донесли часописи про зїзд волинського ВУО (Вол. Укр. Обєднання), якого посли входять до польського Клюбу ББ. А на цім зїзді, крім звичайних у таких випадках депеш, принято резолюцію, що „українське питання є внутрішнім питанням польської держави"... А часописи, такі як „Бюлетин польсько-український" у Варшаві, зачали розписувати статті на тему, що й заЗбручанська Україна властиво входить у „польоносферу", в сферу польських впливів...

Цей приклад мали Галичани з УНДО, але мабуть забули за нього. Бо виповнили все, чого „міродатні чинники" жадали: відреклися „демонстраційних виступів" у соймі і в пресі, осудили всі групи і партії, які не стояли безоглядно на ґрунті „органічної праці" (чи радше співпраці) і недавно в соймі устами голови д-ра Дм. Левицького зложили декляраціи, що готові, як у 1920 році, разом творити українську державу за Збручем, і тільки за Збручем.

Реакція на це була розторощуюча. Представник кабінету відкинув оферту співпраці за Збручем, бо з Росією є договір про ненапад; а співпраці в середині держави теж не приняв, бо, мовляв, УНДО бере моральну відповідальність за вчинки крайніх українських партій. І це по тім, як УНДО, на жадання згори, двадцять разів відрікалося всякої солідарности з тими партіями і явно й славно їх діяльність осудило! Більшого поличника тяжко було дочекатися, тимбільше, що був він убраний в драстичну форму: послам з УНДО з міністерської трибуни сказано, що вони — живі трупи, що ніхто з ними, в їх власнім суспільстві не числиться та що, внаслідок того, не потребує з ними рахуватися й уряд, який, коли й говоритиме з кимсь з Українців, то не з УНДО, а з людьми, що стануть на платформу Скрипника і Петі Певного, себто з тими, які увійдуть в польські політичні орґанізації як їх складова частина...

Такий був вислід спроб „органічної" праці зі сторони УНДО. Не дивно, що навіть митрополича опортуністична католицька „Мета" писала по цім, що для чесних Українців по такій заяві є дві лише дороги: неґація або капітуляція...

Спершу від УНДО зажадали стати здібними до пертрактацій. Колиж, вступивши на той шлях, УНДО стратило популярність у краю, нагорі йому сказали, що не переговорюватимуть з тими, які не мають миру в краю...

Політика — це передусім здібність бачення. Про це забуло УНДО і за це покутує. Перед краєм — важна проблема: сходить зі сцени стара партія, яка леґальною працею леґально репрезентувала край. На її місце мусить повстати друга леґальна партія, яка складалась би не з людей, що не вміють заглядати в майбутнє, але з таких, які на першім пляні малиб гасло збереження національної гідности. Всяка інша леґальна партія, яка забуде на це, як забуло УНДО, скінчить таксамо, як воно.

ДЕ ДІЛАСЬ УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ?

Львів - Коломия - Станиславів обєдналися для культурної праці і видали спільними силами Українську Загальну Енциклопедію, „Книгу знання", що має 31 зшитків і обіймає понад 5,000 сторін дрібного друку. Року 1935 закінчено це видання, що творить одну з цінних цеглин до величнього храму української культури.

Як тільки вістка про „Книгу знання" дійшла 1931 р. до Харкова, то заворушилася була „радянська громадськість" і під проводом пок. М. Скрипника почато приготування до видання Української Радянської Енциклопедії (УРЕ). Комуністичний Харків нахвалявся показати „українським шовіністам", як має виглядати українська наука під диктатурою „геніяльного Сталіна". Про Українську Радянську Енциклопедію писалося на Україні, відомости про неї були навіть у чужій пресі за кордоном. Була утворена в Харкові й редакційна колеґія для УРЕ з трох випробуваних комуністів: Скрипника, Річицького та Гетлєра. Почали збирати матеріяли для УРЕ, програми і пляни, обговорювали правопис, термінольоґію.

Голодова катастрофа 1933 року зробила катастрофу і для УРЕ. Скрипник скінчив життя самогубством, Річицького заарештовано як „аґента закордонного капіталу", а про третього члена редакції, Гетлєра, нічого не чути. Про УРЕ перестали писати в комуністичній пресі. Досить, мовляв, уже тієї українізації! Коли „хахли" хочуть, нехай читають „Большую Совєтскую Енциклопедію", що виходить у Москві російською мовою. У Москві крім великої енциклопедії, ще незакінченої вийшла „Мала совєтська енциклопедія (уже два видання!), літературна, медична та інші енциклопедії. Навіть для Сибіру видано спеціяльну „Сібірську Енциклопедію". Але про УРЕ — забули! Мусіли бути на це поважні причини.

Переглядаючи журнал „Большовик України" з 1933 року, натрапив я на пояснення, чому УРЕ так „відцвіла, не вспівши зацвісти". Якийсь п. Орлов у довгій статті викриває „ухили" редакторів УРЕ. Йому не вподобалося, що в програмах УРЕ писано про українські землі в Польщі, в Румунії, Чехословаччині та в РСФСР (сов. Росія). Орлов насмішкувато питає:

„А чомуж це суміжні з УСРР землі з українською більшістю людности віддано до РСФСР, вониж бо і суміжні і з українською більшістю людности, оті перелічені области? Чи не таке питання й хотіли викликати, та ще ставлячи поряд із цим українські землі в Польщі, в Чехословаччині, в Румунії?" Орлову не до вподоби, що редакція УРЕ хотіла писати букву „ґ" в таких словах, як „піґмент", „піґмей", „фаґоцит", та що вона обстоювала правопис чужих слів з ль (кляса, плястика і т. д.). Орлов доказує, що цим „перекручено буквально всю вимову трудящих СССР на зовсім невластивий їм кштал т".

Орлов наводить постанову большевицького центрального комітету з приводу УРЕ: „Щоб твердо забезпечити большевицьку якість УРЕ цієї великої роботи, на виконання постанов X. зїзду КП(б)У, ухвалою центрального комітету старе керівництво знято з роботи". Після цієї постанови про УРЕ нічого не чути. Мабуть не знайшли на цілій Україні таких людей, що моглиб забезпечити „большевицьку якість" Української Радянської Енциклопедії. А може люди бояться? Vestigia terrent (сліди лякають). Щоб не піти слідами Скрипника та Річицького...

С. Н.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НІМЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ І ХРИСТІЯНСТВО.

Німецький націоналізм „національних соціялістів" вертається тепер до передхристиянської віри Німців. По Німеччині відбувалися тепер пререрійні свята, що нагадують передхристиянські часи. На цих святах звертають увагу передовсім на молодь, стараючися впоїти в неї німецький націоналізм при помочі передхристиянської німецької віри.

Основою цього прямування є бажання дати Німцям почування, що вони мають не таку віру, як інші народи, а виключно свою, німецьку віру.

Щоби зрозуміти вповні далекосяглість цієї пропаганди, представмо собі, що хтось на Україні почав пропаганду вертатись до віри наших предків, себто до віри в Дажбога, Велеса й Перуна, та пробує воскресити свято Купала.

ВИКЛЮЧНО НІМЕЦЬКИЙ?

Доносять у вістках про такі „поганські" свята в Німеччині, що на цих святах ношено попри німецький прапор іще прапор Вікінґів, себто давніх норманських мореплавців, що мандрували морями, шукаючи пригод і добичі.

Прапор Вікінґів — синій із золотим колом сонця в середині. Отже жовто-синій.

Це піднесить цікаве питання про початок синього й жовтого кольору на українськім прапорі. Невжеж і український прапор теж має початок з вікінґського прапора? Невжеж він на Україні дістав тільки поетичну інтерпретацію, що синій кольор це українське небо, а жовтий це пшениця?

ПРИЗНАВСЯ ДО ХРИСТА.

Жидівський рабін, д-р Вайс, признається в пасхальній проповіді до Христа. Каже, що Христос це не тільки несмертельний Жид, але й типічний Жид — своїм життям, своєю діяльністю й своєю смертю.

Досі християни й Жиди неначе змовлялися промовчувати про кровні звязки Христа з Жидами. Християни, говорячи про Жидів, називали їх Ізраїльтянами, а Жидами називали тільки тих Жидів, що виступали проти Христа. Жиди знову мовчали про Христа так, гейби він з їх народом і з їх вірою не мав нічого спільного. Вони видно боялися, що, признавшися до Христа, можуть штовхнути деяких Жидів до християнства. Признання Вайса до Христа показує, що Жиди вже цього не бояться.

ХТО ЗАСУДИВ ХРИСТА?

Каже д-р Вайс, що Жиди не переслідували Христа, а тільки Римляни. Мовляв, Римляни боялися, щоб Христос не збунтував Жидів проти Риму, а Жиди Христа вважали великим діячем, як це видно з того, що його витали при вїзді до Єрусалиму.

Однаке це все може бути правда, а всетаки може бути правда, що й між Жидами були люди, котрим Христова проповідь не була на руку; одним з релігійного боку, як релігійна реформа, а іншим з політичного боку, бо Римляни могли за одного Христа дивитися з підозрінням на всіх Жидів.

Як саме могло тоді статися, можемо бачити хочби з того, що діється на наших очах у римо-католицькій церкві. О. Чарлз Коклин голосить у своїх радіових, дуже популярних проповідях, певні політичні засади. Бостонський римо-католицький архиепископ виступає проти о. Коклина, кажучи, що засади о. Коклина не годяться з думкою церкви. Римо - католицький епископ Дітройту виступає публично з явовою, що проповіди о. Коклина нічим не противляться вірі ні моралі католицької церкви.

ОДНОЮ МІРОЮ.

Розуміється, що хоч би навіть признати, що й дуже велика частина Жидів у часах Христа була проти Христа та радувалася рішучістю римськоо ґубернатора проти Христа, то з того ще не виходить, що за це, що колись робили Жиди в часах Христа, можна робити відповідальними Жидів у нинішніх часах.

Таку пропаґанду треба таксамо осудити, як пропаґанду деяких жидівських діячів, що хотіла би сучасним Українцям платити за боротьбу українських козаків у часах Хмельницького проти Жидів.

СОВЄТСЬКИЙ МІЛІТАРИЗМ

(10)

Саме в той час, як. Літвінов у Женеві з „щирого" серця розпинався за загальне або принайменше часткове роззброєння, Ворошилов та Сталін, як це нам недавно заявив Тухачевський, дбали за те, щоб від 1931 р. почавши, зробити повітряну фльоту в четверо сильнішою, скорість літаків подвоїти, а їх повну здібність потроїти. Скількість малих тенків помножилася в тому часі на 25, легких на 8, середніх на 9, а їх скорість зросла три, зглядно 6 разів. Створено нові типи артилерії та винайдено нові протилітакові та спеціяльного приміненя гармати, з новими стрільнами. Розбудовано прекрасну радіокомунікаційну сітку. Стаціонарні радіоустанови збільшилася 18 разів, а летунські 20 разів. Тонаж фльоти став 6 разів більший, а скількість підводних лодок є 12 разів більша, як в 1931 році. Попри східні і західні границі побудовано низку добрих укріплень та посаджено в них ґарнізони. Ті простори є майже безлюдні. А дальше побільшено скількість війська. Також наново укріплено морські побережа, моря Чорного, Балтійського та Білого. З того хіба ясно, що ідею роззброєння мали большевики лише на експорт.

Розбудова фльоти.

Кождій державі треба признати право боронити свої границі, як лише найкраще вона може. Що все те совєтське зброєння служить виключно на оборону границь, про це ніколи не забувають говорити совєтські провідники. На доказ цього говорили Молотов і Тухачевський, що при розбудові фльоти звернено в першу чергу увагу на будову підводних лодок. Але шеф морської фльоти, Муклевич, заявив був, що його пляни йдуть трохи дальше. Він сказав, що сильнішим остається той, хто має більші гармати, і тому не улягає сумнівови, що він тим заповів будову нових плаваючих твердинь, цебто панцирників і великих воєнних кораблів нового типу. Коли Совети зі своїми підводними лодками, яких мають коло сотні, є тепер найсильнішою потугою на Балтійському морі (через балтійсько-біломорський канал вони мають змогу передіставати ті лодки й на Біле море та там їх примінювати), то тепер вони постараються розбудувати на тому морі щонайменше такуж сильну надводну фльоту.

Повітряна фльота.

Типи нових літаків зраджують тенденцію удосконалення літаків-бомбометів. Нині мають большевики цілі сотні 4 і 5-моторових великих літаків. Літак-великан „Максим Ґоркий", з його 8 моторами силою 7,000 кінських сил є лише передвісником дальшої розбудови того типу великанів. „Парашутизація" мас населення, цебто вивчення його зіскакувати з літаків з парашутами (легкопадами), яка ведеться в Советах, вказують на підготовку масового транспорту людей за ворожі позиції та на те, що під тим оглядом большевики мають свої далекойдучі пляни. Полеві приписи і військові статути пособляють тактиці нападу як стратеґічній передумові побіди. Та й багато інших дрібниць вказують на те, що большевики мають аґресивні пляни при лише заповідуваній обороні краю. Не зважаючи на те, марксистівська наука про війну не хоче розріжняти війну зачіпну від війни оборонної.

Верховне командування.

Створення й упрощення одноподнього командування силами, що було досі поза транспортовими трудноощами найслабшим пунктом совєтського мілітаризму, започатковано знесенням системи управління колеґіями. Заступниками Ворошилова є Тухачевський і начальник політичного управління в армії, Гамарник. Ворошилов несе сам за все відповідальність. Воєнна рада, що складається з 80 іменованих осіб, є лише дорадчим орґаном. До тої ради належать лише вищі ґенерали, а так звані політики є з неї виключені. Усунено зовсім так звану революційну воєнну раду, яку держано довший час лише з огляду на її традиції з часів революції. Від всіх героїв революції, на яких би вони становищах не були, вимагається, щоб вони все були в курсі фахового діла, навіть незалежно від того, які вони мають заслуги і відзначення. Їм не дають ані хвильки відпочинку. Третій відділ воєнної академії імени Фрунзе має за ціль у двохрічних курсах ознайомити всіх вищих військових командирів з найновішими здобутками військової штуки. Навіть такий популярний кавалерійський ґенерал Будьонний мусів іти в цю школу.

Постійна мобілізація.

Безперечно, що кожда думка військових кол мусить бути в першу чергу звернена в напрямку будучої війни. Але в Советах є ще та особливість, що військова думка принимає всі ділянки життя і всі його зовнішні вияви і так на них впливає, що вони є вічно в стані мобілізації і в випадку дійсної мобілізації перейдуть всі потрясення непомітно. Можна думати, що така постійна мобілізація, яка панує ввесь час у Советах, так зужиє нерви і сили народу, що на випадок дійсної мобілізації нічого не останеться в резерві. Лише психольоґічно можна собі вияснити ті переваги, які большевики обіцюють собі з такого стану, а саме, що в часі вибуху війни не дадуться відмітити жадні зовнішні зміни в порівнанні з теперішнім станом. Вже нині можна сказати, що війна на Далекому Сході не буде війною двофронтовою і що хід життя скажім, за Новосибірськом, у випадку війни не уляже жадній зміні. Далекосхідня червона армія розбудувала собі щось в роді своєї окремої держави і є незалежна під кождим оглядом. Вона має в своїому запіллі власні резерви, театри, ґазети і т. п. Отже европейська Росія заледво чи помітилаб, що на Далекому Сході відбувається війна. Вона знаходиласяб менше-більше в такому стані, як всяка невтральна держава в часах війни, коло границь якої ведеться війна. Військово-політично це є ціллю заграничної політики.

„Ми є готові" — кажуть совєтські вожди всьому світови. „Ми є так узброєні, що з всяким ворогом можемо помірятись!" Це все є ще нині кличем та маневром для заграничної політики, але завтра може стати абсолютною правдою, а після завтра навіть погрозою.

На цьому кінчиться серія статей „Дойтше Альґемайне Цайтунґ" в числі з 19. березня 1935 року. Автор розглянув справу з чисто військового боку, не втягаючи в розгляд факту, що большевики мають до розпорядимости не лише однородну московську масу, але цілу низку націй, які абсолютно не бажають собі обороняти Совєтський Союз і дальше в ньому оставатися. А ця обставина навіть при найкращій технічно - військовій підготовці все буде відігравати значну ролю і тому вона зменшує в дечому вигляди большевиків на успіхи та їхню гороїжність у відношенні до всього світа.

(Кінець).

Батько й син.

— Татку, чому так багато мужчин має лисини? Чи то від капелюхів?

— Так, сину, від капелюхів — їх жінок!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БУДЬМО ОБЕРЕЖНІ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

Хочу звернути увагу нашого громадянства, щоб держалося далека від большевицьких шпидів. Це вже треба зробити з національного обовязку, а не теж і задля власної охорони. Ми бачимо, що тепер іде нагінка на комуністів і багато з них депортують. Тут можуть нераз потерпіти і наші люди, що дались втягати большевикам у їхні ріжні підприємства, які нібито мають іти на добро робітничої справи. Тому найкраще держати себе таки цілком осторонь червоних аґентів Москви.

Г. Волошинович,
Арнолд, Па.

ПІД РОЗВАГУ ДЕЯКИМ „ЗАГОРІЛИМ" ПРОМОВЦЯМ.

Цього року наша преса присвятила трагедії під Крутами більше місця ніж бувало. І більше було в Америці народних свят, присвячених тій трагічній події. Все це гарно і добре.

Я і сотки тисяч мені подібних були в Америці в той час, коли крівавилася наша рідна земля і коли було місце там для таких подій як під Крутами. Тому ми знаємо про це все з того, що пишуть наші газети, чи що передають нам бесідники, особливо ті, що приїхали з краю, що були свідками чи учасниками нашої визвольної боротьби. І тут саме сук справи. Між тими громадянами є молоді загорільці, які беруться на таких святах як от під Крутами, забирати слово і вияснити страшну нашу трагедію в такий спосіб, що її заважили наші провідники. А коли йде про Крути, то закидають виразно покійному проф. М. Грушевському, що це він вислав нашу молодь на загибіль.

Правда, що наш загал в Америці вже свідомий і розуміє, що це не так легко визнаватися в таких складних справах, якими є ті, що їх можна вважати причинами нашої національної катастрофи. Ми відчуваємо, що це неможливо винувати одну особу чи навіть партію за наш розгром. І годі в тім приписати вину нашому українському урядови. Треба довгої науки і глибокого застановлення та треба знати ріжні документи, щоб можна про такі справи авторитетно говорити і з чистою совістю. Та наші молодики на це не зважають. І це є недобре.

Перед війною і в часі революції велика частина нашої інтеліґенції, головно на Великій Україні, захопилася соціялізмом. Соціялістичні кличі підхопило робітництво й наше селянство. Війна велася ніби за демократію. Наші проводирі вірили, що таки по поваленню царату народи, що замешкували давню Росію, подадуть собі руки як вільні вільним, що заживуть по братерськи. Так певно думав і проф. Грушевський. Центральна Рада була демократичною установою, в якій рішала більшість, а та більшість була вихована в таких переконаннях, як отсе висше сказано. Отже все треба мати на увазі, коли говориться чи пишеться про ті часи та про наш нарід і його діяльність.

Вертаючись до Крутів, зазначую що ніхто не може і не сміє відмовити посвяти Героям зпід Крут. Були там юнаки з військової школи, недобитки Гайдамаків і студенти. Чи вони пішли добровільно чи на приказ уряду — не знати. Але це не є важне. Фактом є, що вони по геройськи боролись і по геройськи згинули.

Але насувається думка, чи така боротьба є допускальна, чи вона не є часом самогубством, коли йдеться на ворога, в десятеро сильнішого, без належного підготування і відповідного військового проводу.

Отже справи, над якими нам треба холодно думати, бо вони можуть знову повторитись. А як покійний Грушевський, котрого критикують наші загорільці за Крути, відноситься до цеї трагедії, видно по тім, що коли жертви зпід Крут ховано в Києві на державний кошт, він виголосив таку промову:

„Для нас ця могила лишається полумям віри; вона дала нам незабутнє минуле. — Це буде друга Свята Могила над Дніпром. В хвилині одчаю, в хвилині занепаду, в хвилині знесилля будуть приходити до неї всі старі і малі, щоб віджвитись тим святим вогнем ентузіязму, який палатиме тут під камяним хрестом.

„Діти України! Це ваша могила. Вона буде тим дзвоном, що взиває живих, — не дасть вам спинитись, не дасть забути.

„Цей день стане днем усеї шкільної молоді України. Від року до року сюди будуть приходити, тут будуть молитися, тут будуть складати братську присягу ті, що матимуть переступити поріг життя. І коли життя зітре з памяти сучасних, ці дорогі облича ваших братів, коли прийдуть нові люди, — вони памятатимуть, що тут лежать ті, що віддали все, що мали, — молодість, щастя й життя за волю України.

„Будьте певні, дорогі незабутні герої, що ваша смерть не була марна. Чуєте?! Вона живе й житиме довіку! Вільна Самостійна Україна!"

По упадку самостійної української держави багато політиків змінили свій фронт. Покійний Грушевський не злякався ворогів. Коли прийшла потреба працювати дальше на культурній полі України, він пішов і працював і віддав своє життя за піднесення української культури.

Не судити нам за помилки наш провід, наших передових людей, бо ми їх дуже мало маємо, але з їх помилок треба вчитись, як зарадити лиху набудуче. Хто нічого не робить, той і помилок не годен робити.

Я не знаю іншого народу, який так підло осуджував би свою інтеліґенцію, як це роблять Українці. І тому остаються все без проводу. Хай кождий з нас зрозуміє, що сліпий сліпого провадити далеко не буде, бо обидва опиняться в баюрі. Ми не маємо причини бути жорстокими до нашого бувшого чи теперішнього проводу. Будучи в положенню нашого бувшого проводу, оточеного ворогами зі всіх сторін, без зброї, хліба, ліків, бачучи власну таки дерецію, голод, тиф і червінку, та непідготований нарід — чи легко було тут вести? А дотого всюди було повно отаманів і таких крикунів, що їх маємо в Америці без міри, та що то обкидають болотом живих і мертвих, бо це найлекше.

Замість напружувати останки сил, якби то вилити їдь злоби на людей, що присвятили чи присвячують своє знання, енергію і життя для української справи і культури, краще звернути ту енергію на науку і позитивну працю, як обєднання наших сил та творення нових національних здобутків.

Т. Рудий,
Белвіл, Н. Дж.

— Я чув, що ти на смерть закохався в панні Марійці?
— Так.
— Чомуж їй не освідчишся?
— Чекаю весни.
— Чомуж весни?!
— Бо вона весною дістає на лиці веснянки, то буде приступніша!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КАРНЕГІ, ПА.
Шевченківське свято.

Українська парохія св. Петра і Павла в Карнегі, Па., відсвяткувала стодвацятьперші роковини уродин поета Тараса Шевченка великим концертом.

Концерт відбувся в найгарнішій театральній галі Нового Карнегійського Театру д-ра Германа. За тікетами було присутних 841 осіб, а крім того були і малолітні діти, яких впущено без тікетів, отже на галі було поверх 900 осіб.

Вступне слово виголосив місцевий парох о. Маріян Кучер, подавши короткий начерк з життя поета й згадавши про його твори, які оспівують кріпацтво українського народу та давню славу самостійної України. Через свої терпіння й ідеї Шевченко зєднав собі у народі славу. Він все останеться нашим найбільшим поетом, а дух його невмиручий буде все панувати між нами, доки жиє наш український нарід.

Опісля виступив парохіяльний хор у силі 60 голосів, добре вишколених під умілим проводом панни Анас. Венгрин.

Концерт складався з дуже добірних пісень і був поділений на три части. В другій части були соля, дуети та трія. Сольо відспівала сама дириґентка, дует: вона і панна Емілія Гончар, а тріо „Вечір" Шевченка відспівали: Анастасія Венгрин, Е. Гончар і Ірина Попівчак. Деклямації з чуттям виголосили: панна Катруся Галущак, панна Емілія Гончар. Пані Юлія Кучер виголосила поему Тараса Шевченка: „Тополю" з підспіванням соля: „Плавай, плавай, лебедонько".

Святочний реферат виголосив п. М. Хандога з Пітсбурга. Говорив про заслуги Тараса Шевченка для українського народу. Реферат був дуже повчаючий і він довго останеться в серцях карнегійських Українців.

Заповідачем концертових точок був п. М. Залецький, який проголошував про англійські і згадав про діла Шевченка також англійською мовою.

Кінцеве слово висказав п. І. Корба, предсідник парохії, подякувавши всім за участь у концерті, та хористам, які так щиро працюють для розвитку парохії. Дякував також щиро о. М. Кучерови, що дуже багато праці доложив, щоб це свято в честь нашого великого поета випало якнайліпше. Концерт закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна„ й американським гимном.

Ще раз мушу згадати про молодіж, яка виступала в хорі. Це молодіж, яка любить свій нарід, яка любить і гордиться перед іншими народами своїми поетами і заслуженими людьми. Така молодіж є окрасою парохії. Вона неначе сплітає вінець слави для своєї нації. Молодіж з українсько-карнегійської парохії розуміла вагу Шевченкового свята, вона зрозуміла, що це співець, якому нема пари, що це вожд огненного невмиручого слова. Тому молодіж у часі концерту держала портрет Шевченка в руках, як військо свого полководця, що переміг свого ворога. Тому та молодіж заслугує на честь і пошану і може бути зразком тій молодіжи, яка байдужно відноситься до наших національних свят.

Михайло Вархоляк.

РОСФОРД, О.
Гарне представлення.

В неділю, дня 14-го квітня, поїхав я з Толідо до Росфорд, щоби приглянутися, як там відограють драму „Буря", яку написав наш славний поет Петро Карманський. Драму цю відограла молодь від. 4 ОДВУ з Гемтремк, Міш.

В драмі цій представляються події з років 1914 до 1920. В подільськім селі мріють про будучність нашої нації імость, її дочка Галя і селянський син Остап, наречений Галі. Чуємо про славний Стрілецький Здвиг, бачимо Остапа, як іде до У. С. Стрільців, переживаємо розвал Австрії, вибух революції в Росії й відродження української держави. А потім нова боротьба за волю, звірства Ляхів і т. д.

Режисерував п. Кривий, що теж давав деякі пояснення щодо цеї драми. Як аматори виступали такі дівчата і хлопці: панни Патра, Войтишин, Войтович, і хлопці: Холявка, Данилишин, Кінцунь, Горинь, Андрушко і Войтишин.

Вистава зробила на мене і всіх присутних потрясаюче враження. Ми бачили гарні боєві наші сільські типи, а не тих селян, що то звикли завжди представляти тільки з фляшкою горівки в руках. Ми бачили селян, що виправляють синів у бій за Україну, що з сокирою в руках боронять рідну землю і чести українського жіноцтва.

М. Чорний.

НЮАРК, Н. ДЖ.
Добиваються першої нагороди.

Танцюристи Чорноморської Січи виграли в Керні, Н. Дж., в аматорських танкових змаганнях, а в четвер, дня 25-го квітня, виступатимуть у годині 8.30 вечором у театрі „Тіволі" під ч. 545 Орендж і 9-та вулиця. Як що, й тут виграють, станутъ до остаточних змагань в одним з великих театрів Нюарку. Думаємо, що такі змагання це для Українців в Америці — новина. Це є теж добра пропаґанда для українського імени серед мас таких людей, до яких важко дійти з іншим способом освідомлення щодо України. Тому добре буде, якщо Українці в Нюарку звернуть на цей виступ увагу і допоможуть нам виграти першу нагороду.

Софія Фелло, секр.

ВІДОЗВА

до Братів і Сестер села Дичок, що живуть в Америці.

Ми пишемо до Вас цього листа і хочемо з Вами поділитися своїми думками, а Вас трохи познайомитися з нашим життям і нашими обставинами.

Бо тут у нас, багато не говорячи, таке завелося, що вже нашому українському народови годі дихати...

З польського міністерства вилітають закони як пчоли з улия і сідають, де попало; на нашу голову, плечі і т. д., котрі гірше і лютіше жалять за тисячі розлючених пчіл...

Польський уряд зі своїми законами так лізе нам на пяти на кожнім кроці, що годі нам рушитися, а тепер ті **славні вибори** до громадських рад і солтисів пішли так, що в селі як був один Поляк, то мусів бути солтисом, а як Поляка нема, то став ним добрий хрунь. Саме таке було і в Дичках. Ми два рази вибирали солтиса і відкинули, а тепер признали свого (поржондного). Таксамо вийшли нові закони про кооперативи і діяльність кооператив тепер дуже вузька, а на Волині, Поліссю, Холмщині і Лемківщині то кооперативи відобрали від Ревізійного Союзу Українських Кооператив, а приділили до польських ревізійних Союзів, так, що там українська праця цілком стримана. На наші кооперативи накладають тепер такі приписи, що годі їх виконати, а за невиконання накладають високі кари, або замикають їх. До того обтяжують нас такими оплатами адміністраційними, що годі їх виплачувати, а зате польські кооперативи дістають великі субвенції і запомоги від уряду, але з наших податків. А щодо наших читалень, то також нема що багато говорити. Той новий закон так обкроїв діяльність читалень, що тепер праця в читальні получена з дуже великими трудношами і перепонами з боку влади й уряду громадського навіть у Дичках.

За все вимагають високих оплат, як від забав так і від вистав, так, що тепер нема звідки взяти грошей на книжки й ґазети, бо перше прихід був найбільший з вистав і забав і фестинів, а тепер на позволення треба 11.50 злотих, отже з приходу нічого не лишається. А ще крім того є оплати до уряду громадського. Тепер вийшов новий закон, що кожда бібліотека мусить мати 500 книжок. Ми стільки не маємо. Тому взяли на кредит 125 книжок у Львові в „Просвіті" і в філії в Рогатині, за котрі ще нині винні 228 злотих, які сплачуємо місячними ратами. Таким чином **маємо вже 362 книжки, а бракує нам ще 138,** котрі мусимо десь узяти, а закупити власними силами не годні. До того всього змушує нас новий польський закон, але ми без того закона повинні подбати, щоби мати якнайбільше книжок у селі, бо тільки книжкою можемо освідомити наше молоде покоління, перед котрим стоїть наша велика будучність.

Ми звертаємось до Вас як щирих братів і сестер, щоб прийшли нам з допомогою і можеб Вам вдалося зібрати яку лепту між нашими людьми на бібліотеку читальні „Просвіти" в Дичках. Бо в нинішних часах друковане слово має великі впливи на нарід.

Просимо старайтесь по Вашій силі!

З Просвітним привітом.

Прибито печатку читальні „Просвіти" і підписано.

Отсю відозву отримав нижче підписаний комітет. Вона говорить сама за себе, а ми можемо тільки додати, що тепер на нас, односельчан села Дичок, черга сказати слово. А сказати його, це значить зложити жертву на читальню „Просвіти" в Дичках. Жертви слати на адресу касієра комітету:

John Halychyn,
37½ St. Marks Place,
New York, N. Y.

Комітет допомоги читальні в Дичках:

Стефан Самборський, голова;
Іван Галичин, касієр;
Гринько Гірняк, секретар.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Л. Б., Бріджпорт, Конн. — Чи був допис у „Свободі" про ювилейне свято? Як був, то подайте, в якім числі, або хоч приблизно, в якім часі. Як маєте витинок з ґазети з тим дописом, то пришліть.

Н. С., Сейнт Клер, Па. — Коли був звіт про ювилейне свято в „Свободі"?

П. М., Бруклин, Н. И. — Як не був друкований звіт з ювилейного концерту, то просимо подати коротке звідомлення про нього, щоб можна згадати в Ювилейній Книзі.

Джерзи Сіти, Н. Дж. — До справоздання **Ювилейного Комітету,** яке було в ч. 86 „Свободи", додати, зглядно справити таке: на скавтів, призначено $60, на Український Народний Дім $100, а на церкву $25.

Д-р С. Д., Ню Йорк, Н. И. — Спеціяльної пригадки від льокального Комітету Р. Ш. в справі писанки не треба, бо Головна Управа Р. Ш., як звичайно так і цього року, прислала Великодну відозву в справі писанки, а вона відноситься до всього громадянства по всіх громадах і буде поміщена у Великоднім числі.

НОВІ ПОЛІТИЧНІ ПРЯМУВАННЯ В МАЛІЙ АЗІЇ

Могутня в минувшині Мала Азія зійшла була в нових часах до дуже підрядної ролі. Обі держави, які там були, Туреччина і Персія, не мали змоги робити щонебудь самостійно, і силою фактів були примушені робити те, що їм наказували сильніші від них, Анґлія, Росія і Німеччина. З закінченням світової війни положення зовсім змінилось. Найперше визволилася зпід чужого впливу Туреччина, а в слід за нею пішла і Персія. Турецький вожд Кемаль Ататірк і перський вожд Рі Хан використали повоєнну ослабленість Европи в дуже зручний спосіб, щоб себе звільнити з небажаних опікунів.

На звалищах старої турецької імперії повстала 29. 10. 1923 р. нова Туреччина. Вона повернулась лицем до европейської культури, заводячи в себе европейські звичаї. Але рівночасно вона відвернулась від Европи політично. Каліфат, який давно ще керував життям турецького народу, стратив на значінню. Церкву відділено від держави і заведено свободу совісти, а жінок звільнено з невільництва. Рівночасно подбано і за господарське унезалежнення краю та почато розбудовувати основи під будучий розвій краю. Населення там на 70% селянське і тому уряд іде в допомогу селянству і розвиває відповідні галузи індустрії, щоб забезпечити селянство перед чужою експльоатацією. Для того вона використала большевиків і їхню господарську допомогу, не побоюючися заразом поширення в себе большевизму. Турки є занадто відпорні супроти тієї зарази. Найперше пішов розвій індустрії, опертої на сільському господарстві. Цукрова промисловість скоро буде покривати все запотребування краю. Таксамо і промисловість текстильна, яка має свої сирівці і зможе працювати й на експорт. Що року Туреччина будує коло дві сотні кільометрів нових залізничих шляхів й переводить електрифікацію. З посиленням внутрішнього розвою відчувається в політичному життю тиск Туреччини на Балкан і на Совєти, а далі й на Дарданелі, які таки осталися в турецьких руках. Не зважаючи на приязнь із Москвою, турецькі впливи даються відчувати в Туркестані й на Кавказі. Не зовсім ворожо до Туреччини відносяться суті й Араби. Проповідуваний паніслямський рух може ще спричинити Европі немало клопотів, коли він знайде опору в Туреччині.

Другим чинником, що збирається відігравати більшу ролю в житті Азії, є Персія, яка офіціяльно від 21. 3. 1935 р. зветься Іраном. Назва ця обнимає країну, що лежить між Вірменією і Мезопотамією та між Памірською височиною і долиною Інду. В 1907 році поділено Персію на анґлійську і московську сферу впливів. Теперішній вожд Іранців, Різа Хан, позбувся того впливу зараз по світовій війні відповідними комбінаціями, якими зумів притягнути до себе чужий капітал і заразом не попасти в нову неволю. Найперше використано анґлійсько - совєтське суперництво за вплив над Перським заливом, щоб витиснути Анґлійців, а тепер придаючи нову назву краю, зроблено крок, що може бути недогідний Москві і її політиці в Малій та центральній Азії. Персія є краєм сільсько - господарським. Лише чай і цукор треба було ввозити зза границі. Уряд дбає тепер за поширення плянтацій цукрового буряка та розвій цукрової промисловости і рівночасно поширює плянтації, щоб звільнити себе і від того ввозу з чужими. Рівночасно з тим ідуть намагання поправити продукцію тютюну, щоб збільшити доходи з тютюновоог монополю. Текстильна індустрія має всі дані розвиватись, бо Іран навіть експортує бавовну до Японії і Німеччини. Трудноші в розвою сільського господарства полягають у тому, що в краю відчувається брак води, який збільшується в полудневому напрямку. Досить дорого виносить будова гребель та штучного наводнення і криниць. В той спосіб думають осадити на ріллі багато кочових племен, які нераз шкідливо впливають на іранські відносини з сусідами. Своєю політикою думає Різ Хан започаткувати нову епоху в життю Азії, яка буде ділати на певні частини Азії.

Дуже багато залежить від співробітництва Туреччини й Ірану. Чи скоро прийдуть зміни, не можна сказати. Треба приняти на увагу, що Азія в своїх рішеннях взагалі не спішиться.

Рівночасно з тим треба згадати, що обидві ці держави дбають про поширення своєї комунікаційної сітки. Будують залізниці, але в першу чергу автошляхи, бо ці вимагають менше вкладу капіталу. Московщина й Анґлія не перестали впливати на обидві держави, лиш приняли інші засоби для осягнення своїх цілей. Цікаво при цьому ствердити, що нові шляхи, які в обидвох державах будують, мають напрям північно-полудневий. Туреччина має 13 міліонів мешканців, а Персія 20 міліонів.

М. С.

ВЖЕ СТАРИННІ ЄГИПТЯНИ ЗНАЛИ ВЖИВАТИ БРИТВИ ДО ГОЛЕННЯ.

Апарат до голення (джілет) це винахід нових часів. Аж до початку 20-го століття вживали до голення лише бритви. Барбери мали тоді багато більше гостей, ніж сьогодні, бо хто не був доволі зручний в орудуванні бритвою, ішов радше до барбера, щоби сам не покалічився бритвою.

На багатьох статуях і малюнках із старинних часів видно, що Римляни носили дуже дбайливо плекані бороди, коли не були без бороди. З того можна здогадуватися, що якось голилися. Чи вже тоді знали бритву? Довго на це питання годі було дати відповідь. Та тепер завдяки знахідкам при розкопах знають, що Римляни вживали бритви. А знали бритву також старинні Єгиптяни. Римляни знали й зеркало до голення. Не було то скляне, але металеве зеркало, поверхня металю вигладжена, що відбивала як наше зеркало.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(8)

Бил Вест зблід, коли Ормен сказав йому, що Обровський був у шатрі в Ронди. „Я в це не вірю" — він крикнув. „Ти мене називаєш брехуном?" — спитався Ормен. „Так: ти і всі, що так кажуть". „Добре, вона мені це сказала сама". Ормен здвигнув плечима й вийшов надвір, заточуючись. Бил Вест пролежав, роздумуючи, до самого ранку.

Як табор увесь спав, десь згори з дерев приглядався йому великий білий великан. Він уже був на дереві, що стояло в середині сторожі табору, але пересувався так спокійно по галуззю, як тінь. Він бачив усе і чув багато. Потім, як наближався ранок, він пропав у мраці ранку, немовби розплився.

Майор Гвайт устав рано та почав наглядати над ладуванням. Тут він побачив, що 25 носіїв виправи втекли вночі. Як Ормен почув про дезерцію, то лише здвигнув плечима. „Ми мали їх більше, ніж нам було треба". „Але як ми будемо ще мати клопоти з Басутами, то ще інші повтікають", остерігав майор.

Гвайт, що нераз полював в Африці на грубу звірину, радив піти іншою дорогою, але Ормен буркнув: „Вертайтесь, як хочете, і беріть собі чорних зі собою. Я йду далі. Басути не можуть застрашити мене"! Але інші слушно боялися. Вони думали все про чорних жовнірів, пробитих затроєними стрілами.